

Nekada se **Pećigrad** zvao **Kladuške Peći**, selo koje je pripadalo kladuškoj vlasteli. Utvrda se spominje 1334, 1377. i 1465. godine. Osnivač Pećigrada je vjerovatno bio hrvatski **ban Ivan Tuz od Laka**

, koji je podigao utvrđeni grad nakon što je zamijenio svoje imanje Blagušu kod Kašine za pećko imanje. Djeca bana Tuza prodali su Peći Šubićima. Zatim je grad u vlasništvu plemića Franje Psarjevačkog i Andrije od Trnovca.

Ban Nikola Zrinski je u posjedu grada od 1555. godine, a poslije njega vlasnik je **Caspar Šubic Peranski**

. U utvrdu je bila krajiška straža. Godine 1577. zbog gladi straža je napustila grad.

Turci

su ga zaposjeli 1635. godine. Više od pola vijeka utvrđenje je bilo napušteno, te su Turci morali vršiti temeljite popravke. Austrijski general Herberstein i grof Matija Strassoldo opustošili su 1686. godine Krajinu kada je stradao i Pećigrad.

S obzirom da je Turcima srednjovjekovna utvrda postala malena, u njenoj blizini su 1768. godine izgradili novu snažnu i veliku utvrdu koju je zahtijevalo doba u kojem su Turci bili u defanzivi u odnosu prema Evropi. Za vrijeme turske uprave Pećigrad je pripadao Ostrožačkoj kapetaniji, a držali su ga begovi Beširevići, koji su držali i **Ostrožac**. Bio je 1850. godine u dobrom stanju kada je kao utvrđenje napušten. Srednjovjekovna utvrda je služila Turcima kao samostalna pomoćna kula.

Srednjovjekovna utvrda se sastojala od jedne ovalne kule i zida koji nije zatvarao obor nego je samo štitio prilaz kuli sa najpristupačnije sjeverozapadne strane. Na sjeveroistočnoj strani kule je provalija, ostale strane su strme, a pregled okoline odličan. Veći vanjski prečnik kule je 6,4 m, a manji 5,8 m. Unutrašnji prostor je ovalan sa većim prečnikom 3,6 m i manjim 3.1 m. Kula je imala visinu oko 12 m ne računajući visinu krova. Debljina zida kule je 1,35 m, a bedema 1,7 m. Unutrašnjost kule je bila podijeljena na dvije etaže, donja je bila zasvođena dosta nepravilnom ovalnom kupolom, a gornja je bila natkrivena drvenom krovnom šatorskom konstrukcijom sa pokrivačem od šindre. Svjetla visina donje prostorije iznosila je 5.2 m, imala je po visini dva repa otvora puškarnica što govori o postojanju drvenih galerija uz zid. Ulaz u donju prostoriju nekada je bio na visini od cca 2 m, jer je sada teren nasut u nivou zemljišta. Između donje i gornje prostorije nema unutrašnje komunikacije i nema otvora u kupoli.

Ovo govori o tome da je gornja prostorija vjerovatno dozidana da bi se smjestili topovi. Veliki otvori okrenuti prema pristupačnoj strani, koji su mogli služiti za topove, govore u prilog

doziđivanja kule. Gornjoj etaži, kao i donjoj, pristupalo se drvenim stepeništem (lotrama) koje su u slučaju opasnosti mogli ukloniti, odnosno uvući u prostoriju. Svijetla visina gornje prostorije iznosila je oko 2,5 m. Vjerovatnije je da je gornja etaža dograđena prije Turaka, jer su oni za topove rušili i zasipali zatečene kule stvarajući topovske tabije. Srednjovjekovni Pećigrad je imao malo podgrađe seoskog karaldera. Oko utvrde i u njoj nisu vršena arheološka istraživanja koja bi otkrila pružanje zaštitnog bedema, način snabdijevanja vodom i eventualne druge nalaze. Po generalnom konceptu, utvrda predstavlja tip romaničke utvrde (bez gornje etaže, a i ulaz je promijenjen) bez ikakvih stilskih obilježja.

Po svojoj veličini i skromnom načinu zidanja pritesanim kamenom, po nevješto građenoj kupoli, ova utvrda ide u red skromnih utvrđenja u kojima se nije stanovalo i koja su služila isključivo za obranu. Zbog toga u XVIII vijeku, kada Pećigrad strategijski ulazi u odbrambeni pojas turskih utvrđenja prema zapadu, staro utvrđenje je napušteno, ali je izgrađeno novo, veliko i snažno, utvrđenje na sjeverozapadnoj strani, na susjednom brežuljku koji ima slične topografske odlike, na udaljenosti od 100 m.

Tursko utvrđenje Pećigrada ima oblik nepravilne polovine kruga. Ovaj tlocrtni oblik je izvrsno prilagođen terenu, zatvoren je visokim bedemima, sa četiri oktogonalne kule prema pristupačnim stranama, a na nepristupačnoj strani bedemi su niski. U utvrđenju se nalazi džamija, malo groblje i nekoliko stambenih zgrada od kojih su neke podignute poslije 1960. godine. Ovo je uveliko izmijenilo karakter utvrde i smanjilo mogućnost korištenja grada u odgovarajuće savremene svrhe. Pećigrad se nalazi na putu **Cazin-Velika Kladuša**.

Husref Redžić

Iz knjige Srednjovjekovni gradovi u Bosni i Herecegovini
Sarajevo publishing, Sarajevo 2009.